

Jaarverslag 2020

**Maritiem Portal van Nederland <https://maritiemportal.nl/>
en
Nieuwe Maritieme Geschiedenis van Nederland
Huygens ING – KNAW**

Door de coronapandemie was 2020 op zijn zachtst gezegd een bijzonder jaar. Het was ook geen gemakkelijk jaar voor musea, wetenschappelijke organisaties, stichtingen en verenigingen. Wij waarderen het bijzonder, dat vele organisaties ons toch blijven steunen in onze activiteiten.

Al een aantal jaren is het Maritiem Portal van Nederland (maritiemportal.nl) het centrale platform voor de vele maritiem-historische organisaties en activiteiten in Nederland. De website heeft zich gevestigd als dé centrale ‘toegangspoort’ voor het zoeken naar maritiem-historische informatie. Tevens is het online maritiem-historische kenniscentrum de gesprekspartner voor vele maritiem-historische organisaties die informatie en kennis willen delen met het bredere publiek, onderzoekers en geïnteresseerden in maritieme geschiedenis, archeologie en erfgoed. Bezoekers wisten het platform ook in 2020 uitstekend te vinden. De belangstelling voor maritiem-historisch onderzoek is nog altijd groot.

In 2019 is de projectfase van het Maritiem Portal afgerond. De [Samenwerkende Maritieme Fondsen](#) (Vereniging de Prins Hendrik Stichting, Admiraal van Kinsbergenfonds, Vaderlandsch Fonds ter Aanmoediging van 's-Lands Zeedienst, Directie der Oostersche Handel en Reederijen, Stichting Ondersteuningsfonds N.I.S.S.) en de [Vereniging Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum](#) waren in de beginfase bereid om subsidies te verstrekken. Onder de vleugels van het [Huygens ING – KNAW](#) zal het Maritiem Portal zich de komende jaren verder ontwikkelen. Een portal gewijd aan maritieme geschiedenis en cultuur past goed bij de missie van het Huygens ING ‘Terug naar de bron: de geschiedenis ontrafeld met nieuwe technologie’. Voorts bouwt Huygens ING aan een Netwerk Maritieme Bronnen dat ook andere projecten, databases en e-publicaties op maritiem gebied gaat samenbrengen.

Dit netwerk biedt allerlei voordelen voor de erfgoedsector én het wetenschappelijke onderzoek. Objecten zijn historische bronnen voor onderzoekers en data uit wetenschappelijk onderzoek kunnen historische museale collecties verrijken. In onderling verband wordt relevante informatie getoond, waardoor nieuwe connecties tussen data zichtbaar worden. Onderzoek naar maritieme geschiedenis wordt zo gemakkelijker en nog meer interdisciplinair. De belangstelling voor maritiem-historisch onderzoek zal hierdoor verder worden gestimuleerd en verbreed.

In 2020 waren zo'n dertig deelnemende organisaties aangesloten bij het Maritiem Portal (zie [hier](#) het actuele overzicht van de deelnemers). In het afgelopen jaar sloot het Koninklijk College Zeemanshoop zich aan, helaas staakte de New Holland Foundation door opheffing haar activiteiten. Het project [Soundtoll Registers Online](#) van Tresoar en de Rijksuniversiteit Groningen werd voltooid. De datasets zijn in januari 2020 overgedragen aan het Huygens ING - KNAW. In januari 2021 zullen Batavialand en de Vereniging Cnooks toetreden tot het Portal. De Stuurgroep Governance van het Maritiem Portal ziet de toekomst dan ook met vertrouwen tegemoet. Nieuwe deelnemers blijven van harte welkom, want een groot draagvlak is de basisvoorwaarde voor het verder uitbouwen van het platform.

Verheugend is te zien dat het format van het Maritiem Portal inmiddels ook andere [onderzoeksterreinen](#) stimuleert tot vergelijkbare initiatieven. Diverse organisaties betrekken het Maritiem Portal regelmatig bij hun activiteiten. Zo besloot de Koninklijke Bibliotheek | Nationale Bibliotheek van Nederland in 2020 de website van het Maritiem Portal te selecteren voor webarchivering. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed betrok het Maritiem Portal bij zijn vernieuwde 'Wij en water'-project. Spa Uitgevers zal in het voorjaar van 2021 het standaardwerk over koggen van Karel Vlierman, *Cogs, Small Cogs and Boats*, via de site van het portal gratis beschikbaar stellen.

Statistieken en (social) media

Steeds meer bezoekers weten het Maritiem Portal te vinden, want ook in 2020 was er weer een gestage stijging van het aantal views te zien en groeiden de social media-accounts.

	Vanaf 18 nov. 2016	2017	2018	2019	2020
gebruikers	430	4.439	12.839	18.379	25.029
paginaweergaven	1.893	26.830	41.911	45.103	54.135
+ views via resources Huygens: MGN en Rooswijk		2.533	9.740	2.659	3.155
NMGN					2.052

Pageviews Maritiem Portal op basis van Google analytics. NB teller voor NMGN is (opnieuw) geactiveerd vanaf januari 2020.

Het Twitteraccount [@MaritiemPortal](#) had op 31 december 2020 919 volgers. In 2018 zijn er ook pagina's Maritiem Portal aangemaakt op [LinkedIn](#) en op [Facebook](#). Deze accounts hebben eind 2020 respectievelijk 88 en 67 volgers, maar het berichtenbereik is vaak het dubbele.

Symposia Maritiem Portal/ de Nieuwe Maritieme Geschiedenis van Nederland

Helaas konden in 2020 het voorjaars- en het najaarssymposium vanwege de coronamaatregelen niet doorgaan. Wij zijn verheugd om te kunnen melden dat het voorjaarssymposium van 2021 wel doorgang zal vinden. De Stuurgroep Governance van het Maritiem Portal en de redactie van de *Nieuwe Maritieme Geschiedenis van Nederland* hebben namelijk besloten het symposium 'Maritieme Weerspiegelingen' op 14 mei 2021 online te organiseren. Dit gebeurt in samenwerking met het Zeeuws maritime muZEEum. In het najaar van 2021 zal het Maritiem Portal en de NederLandse Vereniging voor Zeegeschiedenis wederom een gezamenlijk symposium organiseren. Waarschijnlijk zullen de omstandigheden het wel weer toelaten om u op het najaarssymposium persoonlijk te kunnen begroeten. De verslagen van alle symposia uit de periode 2016-2019 kunt u [hier](#) teruglezen.

Stuurgroep Governance en Werkgroep Content/Redactieteam

De website Maritiem Portal werd in 2016 ontworpen door Pien Steringa (Ontwerpbureau Diges, www.diges.nl) op geleide van Rik Hoekstra (Huygens ING - KNAW). Marja de Keuning (Huygens ING – KNAW) is aangesteld als webredacteur/projectleider per 1 maart 2016. De [Stuurgroep Governance](#) stond in 2020 onder leiding van prof.dr. Jelle van Lottum (Huygens ING – KNAW).

Het redactieteam, bestaande uit Ron Brand (Maritiem Museum Rotterdam), Daniël Tuik (Huygens ING – KNAW) en Marja de Keuning, droeg in 2020 zorg voor de inhoud van de website. Het Maritiem Portal werd in 2020 ook mede vormgegeven en voorzien van content door vrijwilliger Marnix Viergever.

In 2020 werden twee nieuwsbrieven, nr. 11 (maart 2020) en nr. 12 (augustus 2020), en een nieuwsupdate (juni 2020) verstuurd aan alle deelnemers en abonnees. De nieuwsbrieven staan [online](#). Belangstellenden kunnen zich gratis abonneren.

Nieuwe Maritieme Geschiedenis van Nederland

Centraal op het Maritiem Portal staat de opbouw van de *Nieuwe Maritieme Geschiedenis van Nederland* (NMGN). Dit standaardwerk in vier delen is de opvolger van de *Maritieme Geschiedenis der Nederlanden* uit de jaren 1976-1978. De *Maritieme Geschiedenis der Nederlanden* is al vanaf 2017 via het Maritiem Portal in Open Access toegankelijk voor een groot publiek.

De NMGN bevat de resultaten van de overvloedige vakliteratuur van de laatste veertig jaar. De tekst is rijkelijk voorzien van illustraties die veelal niet eerder gebruikt zijn. Ook worden in opdracht van de redactie tientallen kaarten getekend om situaties te verhelderen. In elk deel van de *Nieuwe Maritieme Geschiedenis van Nederland* wordt een afgebakende periode uit de Nederlandse maritieme geschiedenis behandeld.

Afbeeldingen uit het hoofdstuk van Thijs J. Maarleveld, 'Het land, het water en de binnenvaart'
Van links naar rechts: Werkschuit, gevonden in Oostelijk Flevoland (Batavialand, Lelystad); Rotterdam schip 1 (Archeologie Rotterdam (BOOR)); veenmos, foto door Thijs Maarleveld.

Uitgangspunt is de ontwikkeling van de Nederlandse scheepvaart in en buiten Europa, waarbij de internationale context de nodige aandacht krijgt. Een ander belangrijk uitgangspunt is de ontwikkeling van goederen-, mensen- en ideeënstromen via het water door de eeuwen heen, die in veel opzichten bepalend is geweest voor de ontwikkeling van scheepstypen, navigatiemiddelen en handelsnetwerken. Dat geldt niet alleen voor de binnenvaart en de koopvaardij binnen en buiten Europa, maar ook voor de visserij (regionale en internationale vishandel) en de marine als beveiliging van handelsroutes. De centrale vraag is: hoe heeft de Nederlandse scheepvaart zich – in brede zin – vanaf de twaalfde eeuw ontwikkeld in relatie tot het vervoer van goederen en mensen over het water?

Deksel van het Amsterdamse stadsklavecimbel, beschilderd met een voorstelling van Amsterdam als wereldhaven. Schildering door Pieter Isaacz, 1604-1607 (Rijksmuseum, Amsterdam).

Maritieme geschiedenis en maritiem erfgoed staan volop in de wetenschappelijke en publieke belangstelling. De reeds gepubliceerde hoofdstukken over [maritieme cultuur](#) trekken veel geïnteresseerden. Binnenkort worden twee grote hoofdstukken over de geschiedenis van de binnenvaart gepubliceerd .

Afbeeldingen uit het hoofdstuk van Ruud Filarksi, 'Aarzelende modernisering: Binnenvaart in de negentiende eeuw' Prent door Carel Frederik Bendorp (I), naar Jan Bulthuis, 1824 (Rijksmuseum, Amsterdam) en 'Het stoombootsspel' (Rijksmuseum, Amsterdam).

Aangezien de *Nieuwe Maritieme Geschiedenis van Nederland* een uniek overzichtswerk wordt, is het noodzakelijk om een persistent identifier (pid) voor de in Open Access gepubliceerde hoofdstukken te regelen. Het aanvragen van een pid blijkt helaas meer tijd te kosten dan aanvankelijk was voorzien, maar wij vertrouwen erop dat dit nu op korte termijn in orde komt.. In 2020 zijn de ISBN-ers aan de delen toegevoegd. Door de nieuwsbrief en door nieuwsupdates zullen wij u op de hoogte houden van het verschijnen van nieuwe hoofdstukken.

De auteurs van de *Nieuwe Maritieme Geschiedenis van Nederland* zijn zichtbaar op het [Maritiem Portal](#). Het maritiem-historische overzichtswerk zal uiteindelijk vier delen omvatten, met in totaal zo'n 1.600 pagina's, inclusief een zeer grote hoeveelheid illustraties. Een belangrijk

uitgangspunt bij de selectie van het beeldmateriaal is dat er zo veel mogelijk niet of nauwelijks bekende afbeeldingen zullen worden gebruikt. De planning is dat in juni 2021 praktisch alle kopij door de redactie zal zijn ontvangen. De digitale publicatie wordt ingebed in het Maritiem Portal. In 2019-2020 is het format hiervoor ontwikkeld en getest.

De opzet van de Nieuwe Maritieme Geschiedenis van Nederland.

Hoofdreductie:

Tekst : Henk den Heijer
 Beeld : Peter Sigmond
 Organisatie : Els van Eijck van Heslinga

Redactie afzonderlijke delen (horizontaal):

Deel I : Christiaan van Bochove
 Deel II : Els M. Jacobs
 Deel III : Anita van Dissel
 Deel IV : Wouter Heijveld en Anita van Dissel

Redactie scheepvaartsectoren (verticaal):

Cultuurhistorische katernen: Peter Sigmond
 Koopvaardij : Els M. Jacobs (buiten Europa) en Henk den Heijer (binnen Europa)
 Marine : Anita van Dissel
 Visserij : Christiaan van Bochove
 Binnenvaart : Henk Dessens
 Offshore : Wouter Heijveld

Beeldredactie: Peter Sigmond, Ron Brand en Remmelt Daalder.

Redactiesecretaris/eindredacteur/projectcoördinator: Marja de Keuning (Huygens ING).

De [Samenwerkende Maritieme Fondsen](#) (Vereeniging de Prins Hendrik Stichting, Admiraal van Kinsbergenfonds, Vaderlandsch Fonds ter Aanmoediging van 's-Lands Zeedienst, Directie der Oostersche Handel en Reederijen, Stichting Ondersteuningsfonds N.I.S.S., Stichting Helden der Zee-Fonds 'Dorus Rijkers') waren bereid om subsidies te verstrekken.

Vergaderingen en nieuwsbrieven

In juni en september 2020 vergaderde de redactie online over de kopij van de NMGN. Diverse hoofdstukken en bijdragen zijn inmiddels ontvangen en in bewerking. Het redactieproces is verdeeld in horizontale en verticale lijnen, zodat de aansluiting van de kopij per deel en per scheepssector is gewaarborgd. De hoofdredactie houdt de voortgang van de publicatie nauwlettend in de gaten.

Twee nieuwsbrieven en een nieuwsupdate werden in 2020 gestuurd aan de ruim vijftig auteurs en redactieleden van de NMGN.

Maritiem Portal. Financieel overzicht tot en met 2020.

Het ontwikkelen en opzetten van het Maritiem Portal is geprojecteerd in de periode 2016-maart 2019, daarna is het project voortgezet onder de vleugels van Huygens ING. In 2016-2020 bedroegen de inkomsten € 73.742,00. De kosten waren € 68.441,00. Het project verloopt volgens planning. Er zijn geen bijzonderheden te melden.

Nieuwe Maritieme Geschiedenis van Nederland. Financieel overzicht tot en met 2020.

Het opzetten en publiceren van de Nieuwe Maritieme Geschiedenis van Nederland is geprojecteerd in de periode 2016-2022/23. In 2016-2020 bedroegen de inkomsten € 280.500,00. De kosten waren € 181.235. Het project loopt enige vertraging op. In 2019 en 2020 zijn diverse hoofdstukken gepubliceerd. Voor 2021 staan er nu al een aantal grote hoofdstukken gereed, in afwachting van het regelen van een pid. Er zijn geen verdere bijzonderheden te melden.